

Economische cijfers sturen het management

Maries Van Eetvelde is consulente melkvee bij Boerenbond en begeleidt veehoud(st)ers vanuit Focus, het economische programma van de Vlaamse belangenorganisatie. Aan de hand van een geanonimiseerd bedrijf met de analyse en resultaten van de melkkoeien wijst zij op enkele belangrijke onderdelen in deze economische analyse. 'We doen dat ook van het jongvee en van beide samen', vertelt Maries. 'Zo kunnen we alle bedrijfsonderdelen analyseren en zien wat er goed gaat of wat beter kan. Ook de ruwvoerproductie op het bedrijf krijgt een aparte analyse. Er staat nooit een naam op, enkel een nummer. Elke veehouder kent zijn nummer, niemand anders kan dat toewijzen aan een bedrijf.' Ook het ras is vermeld. Op die manier kunnen veehouders onderling hun resultaten vergelijken. De economische analyse van een bedrijf met holsteins is namelijk anders dan van een bedrijf met jersey's. 'De verhouding tussen opbrengsten van melk en vlees verschilt wel eens als je rassen vergelijkt. Ook bepaalde kosten liggen anders.'

1 Opbrengsten

De verkoop van melk vormt hier de hoofdmoot. 'We geven ook een waarde aan de melk voor thuisverbruik of eventuele hoeveerverkoop. Ook de melk die de kalveren krijgen, geven we een waarde. Deze zijn dan kosten in de analyse van het jongvee', vertelt Maries.

De vleesproductie heeft hier een negatieve waarde. De waarde van de ingeschakelde (eigen) vaarzen is immers een stuk hoger dan de verkoopwaarde van de reforme koeien. 'Het gaat dus niet alleen over kalveren die in de handel komen, maar ook over kalveren die opgefokt worden. Die worden op papier verkocht en komen later weer terug als melkgevend dier. En die hebben een hogere waarde.'

Dit cijfer wordt beïnvloed door het vervangingspercentage, het sterftecijfer in de opfok en bij de koeien. 'De vleesopbrengsten zijn in vergelijking met de melkopbrengsten vrij verwaarloosbaar.' De premies die het bedrijf krijgt, zitten ook in de opbrengsten. Als ze via de melkfabriek lopen, worden ze wel met de melk meegerekend.

'Over de jaren heen en de bedrijven onderling vergelijken gaat het best door naar de opbrengsten per 100 liter te kijken. Hier zijn de effecten van het aantal dieren verdwenen.'

2 Variabele kosten

'Dit zijn de kosten waar je als veehouder het meest invloed op hebt. Ze kunnen wel sterk fluctueren', geeft Maries aan. 'Hier kunnen we zien hoe het bedrijf technisch draait.'

Ruwvoer is de som van teelt-, oogst-, bewaar- en vervoederkosten van ruwvoer, zelf geteeld of bijgekocht voer. De kwaliteit van ruwvoer en het management maken het verschil in hoeveel krachtvoer je nodig hebt om een bepaalde productie te realiseren. Ruwvoer omvat hier zowel mais als gras alsook de

variabele kosten voor ruwvoerproductie, zoals het loonwerk of zaadgoed. Voor krachtvoer worden de kosten van zowel het aangekochte als het eigengeproduceerd krachtvoer (tegen marktprijs) meegenomen.

'Als de kosten voor gezondheid of vruchtbaarheid sterk verhoogd zijn, kan dat op bepaalde problemen wijzen. Die kan je dan aanpakken.' Maries wijst ook op de kosten voor milieu.

'Die verschillen sterk van streek tot streek. Hoe de mestafzet geregeld is, bepaalt deze kosten.'

Ook hier kijkt Maries vooral naar de variabele kosten per 100 liter melk. 'Zo kunnen de krachtvoerkosten hoog liggen. Als de liters goed volgen, hoeft dat geen probleem te zijn.'

3 Vaste kosten

Dit zijn de kosten die een bedrijf heeft, zelfs al zouden er geen koeien gemolken worden. Hierin wegen vooral de investeringen door. De kosten voor de ruwvoederuitbating omvatten de vaste kosten voor het produceren, zoals de pacht of afschrijvingen op eigen grond, maar ook de investeringen die de veehouder voor het gebruik van ruwvoer maakt, zoals de aankoop van een mengwagen. 'We rekenen met een fictieve pacht voor de eigen grond, deze zit voor dit bedrijf in het blokje voor ruwvoederuitbating.' Binnen Focus werkt Boerenbond met eigen afschrijvingstermijnen voor gebouwen en machines. Die kunnen verschillen van die uit de financiering. 'Daardoor kunnen we ook eerlijker bedrijven vergelijken.' Ook werkt men met fictieve intresten (rente), die dan weer samenhangen met de afschrijvingen.

4 Saldo en arbeidsinkomen

Het saldo, de opbrengsten min de variabele kosten, geeft het beste inzicht in hoe een bedrijf technisch draait. 'Een jonge veehouder heeft vaak meer investeringen en hogere vaste kosten dan een oudere veehouder zonder opvolger.' Bij het arbeidsinkomen – het inkomen dat over is voor de geleverde arbeid – worden wel de vaste kosten in rekening gebracht. Nieuw is het arbeidsinkomen inclusief recuperatie (teruggave) VLIF. Maries legt het uit aan de hand van een voorbeeld. 'Een veehouder die investeert in het kader van stikstof, kan een deel ondersteuning – 40 tot 80% – krijgen voor zijn investering vanuit het Vlaamse landbouw investeringsfonds. Omdat je die investering moet voorfinancieren, rekenen we die mee in de vaste kosten. Pas als de steun definitief wordt toegekend, vaak enkele jaren later, gaan we die hier herrekenen.' Tot slot staat ook de kostendekkende opbrengst vermeld, zowel in productie per koe als de prijs per 100 liter. 'Dat is het aantal liters dat een koe moet geven bij de melkprijs uit de boekhouding en de melkprijs die nodig is als de huidige productie wordt vastgezet. Voor een melkveebedrijf doen we dat ook voor melkvee samen met jongvee en dat cijfer geeft een nog beter beeld.'

De economische cijfers zeggen meer dan het financiële plaatje, vaak sturen ze ook het management. De boerin speelt hierin dikwijls een voortrekkersrol. 'Zij houdt vaak de boekhouding bij', zegt consulente Maries Van Eetvelde. Ze legt uit hoe je de cijfers kunt lezen.

TEKST WIM VEULEMANS

ECONOMISCHE ANALYSE MELKVEE			
Deelnemer: 94001 Periode: 01/01/23 - 31/12/23			
Belangrijkste ras = Friesian-Holstein			
RENDEMENTSBEREKENING	TOTAAL	Per koe (73,1 koeien)	Per 100 liter (9089 liter/koe)
1 Opbrengsten			
Melk (verkoop + intern verbruik)	309.381	4.233	46,58
Vleesproductie totaal	-2.903	-40	-0,44
Verkoop + overgang kalveren	11.816	162	1,78
Vervanging melkkoeien *	-14.718	-201	-2,22
Premies			
Diversen			
Totale opbrengst	306.478	4.194	46,14
2 Variabele kosten			
Krachtvoeder	78.000	1.067	11,74
Ruwvoeder	36.150	495	5,44
Gezondheid (veearts, medic., klauwverz.,...)	6.112	84	0,92
Vruchtbaarheid en fokkerij	2.861	39	0,43
Milieu (mestafzet, heffingen,...)	4.676	64	0,70
Energie (elektriciteit,...)	4.129	57	0,62
Onderhoudskosten	2.581	35	0,39
Strooisel	1.859	25	0,28
Diversen totaal	8.255	113	1,24
- vv. jaarkost melkinstallaties (onderhoud, diverse)	535	7	0,08
- Melkcontrole (2376) / Seizoenlonen (2126), ...			
Totale variabele kosten	144.623	1.979	21,77
3 Vaste kosten			
Ruwvoederuitbating	20.175	276	3,04
Huur gebouwen (+ fict. pacht hoevegrond)	212	3	0,03
Afschrijving gebouwen	4.826	66	0,73
Afschrijving machines en materiaal	7.161	98	1,08
Fictieve intresten (2,63%)	4.361	60	0,66
Algemene bedrijfskosten	7.731	106	1,16
- Verzekeringen (2544) / Bedrijfsbelasti (1689), ...			
Totale vaste kosten	44.467	608	6,69
Totale kosten	189.090	2.587	28,47
4 Saldo	161.855	2.215	24,37
Arbeidsinkomen	117.388	1.606	17,67
Recuperatie vaste kosten via VLIF **			
Arbeidsinkomen incl. recuperatie VLIF	117.388	1.606	17,67
		Liter / koe	€ / 100 Liter
Kostendekkende opbrengst (excl. recup. VLIF)		5.640	28,90
Kostendekkende opbrengst (incl. recup. VLIF)		5.640	28,90

* Vervanging koeien = verkoop - aankoop + inventarisverschil ** Houdt enkel rekening met reeds ontvangen VLIF